

Uključivanje pripadnika nacionalnih manjina u društvo na primjeru Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka

---

Blažeković Zdionica, Sanja

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:371022>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2018./ 2019.

Sanja Blažeković Zdionica

**Uključivanje pripadnika nacionalnih manjina u društvo
na primjeru Središnje knjižnice nacionalne manjine
Bošnjaka**

Diplomski rad

Mentor: dr.sc. Ana Barbarić, izv. prof.

Zagreb, srpanj 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Halal in the streets, haram in the sheets.

Nepoznati Netko

Sadržaj

1. Multikulturalizam i interkulturalizam.....	2
1.2 Multikulturalizam i interkulturalizam u knjižnici.....	3
2. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice i IFLA-in i UNESCO-v manifest za narodne knjižnice	4
3. Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice i Manifest za multikulturalne knjižnice.....	5
4. Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Hrvatskoj	9
4.1. Kratka povijest Ogranka Caprag Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak	10
5. Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka	11
5.1. Osnivanje Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka	12
5.2. Nabava i obrada knjižnične građe	15
5.3. Programi i aktivnosti.....	21
Zaključak.....	34
Popis literature	36

Uvod

Osnovni je cilj knjižnice, između ostalog, osigurati svakom korisniku mogućnost očuvanja materinskog jezika korištenjem knjižnične građe na svom jeziku.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, utvrđeno je da u Republici Hrvatskoj živi 410.568 pripadnika nacionalnih manjina. Prema IFLA-inim i UNESCO-vim smjernicama za razvoj službi i usluga, narodna knjižnica je organizacija koja osigurava pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću niza izvora i službi te je na raspolaganju svim članovima zajednice bez obzira na rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.¹

S tim je ciljem 2012. godine otvorena Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka pri Narodnoj knjižnici i čitaonici Vlado Gotovac Sisak kao kulturno središte bošnjačke zajednice. Kroz njezinu djelatnost i aktivnosti promovira se kulturno nasljeđe bošnjačkog naroda te animiraju potencijalni korisnici. Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka nije namijenjena samo nacionalnoj manjini, već i lokalnom stanovništvu koje živi u zajedništvu s ljudima s kojima ne dijele istu vjeroispovijest, uvjerenja i slično. Upravo zato, jako je važno grupu ljudi, koja možda govori drugim jezikom, ima drugačije životne navike i uvjerenja, približiti onima u čijem okruženju žive. U mjestima gdje je nacionalna manjina mnogobrojna, neće biti prevelike potrebe za objašnjavanjem njihove tradicije i uvjerenja, jer ti ljudi žive zajedno već dugi niz godina u zajedništvu, no važno je ljudima pružiti mogućnost izražavanja svojih stavova, vjere, tradicije.

U radu je dan pregled pojmova multikulturalizam i interkulturalizam te način njihova provođenja u knjižnicama kao kulturnim središtima. Nadalje, sažeti su svi važni dokumenti koji podupiru upravo tu tvrdnju, a sve je objedinjeno na primjeru Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka.

---

¹ Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 1.

1. Multikulturalizam i interkulturalizam

Rad bi valjalo započeti definicijom kulture. Prema Univerzalnoj deklaraciji UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti, kultura poprima različite oblike kroz vrijeme i prostor, a ta raznolikost ispoljava se kroz originalnost i pluralizam identiteta karakterističnih za skupine i društva koja čine čovječanstvo. Kao izvor razmjena, inovacija i kreativnosti, raznolikost kultura je za ljudski rod neophodna kao što je prirodna raznolikost za prirodu. U tom smislu, ona predstavlja zajedničko naslijeđe čovječanstva i treba biti priznata i afirmirana za dobro sadašnjih i budućih generacija².

Multikulturalizam je, prema definiciji Hrvatske enciklopedije, javna politika koja putem obrazovanja i medija promiče interes i znanje o različitim kulturama, kao i njihovu ravnopravnost i međusobno poštovanje³.

Interkulturalizam, prema Hrvatskoj enciklopediji, često se koristi u istome značenju kao multikulturalizam, a predstavlja nazive za oblike znanstvenih istraživanja, izobrazbe, javnih politika prema useljenicima te poslovnih odnosa i komunikacija između tvrtki kojima se omogućuje razumijevanje i suradnja među pripadnicima različitih kultura i naroda i na taj način smanjuju ili uklanjaju predrasude i stereotipi o drugima. Glavno je polazište interkulturalizma relativističko, što znači da se vrijednosti drugih kultura ne smiju ocjenjivati prema mjerilima vlastite kulture⁴.

Multikulturalizam i interkulturalizam međusobno se nadopunjuju i nadograđuju jer multikulturalno društvo mora težiti uspostavi dijaloga među kulturama, a interkulturalizam, kao postignuti odnos, povratno izgrađuje multikulturalno društvo⁵. Upravo tu se vidi koju ulogu bi knjižnica imala u svemu ovome, a to je provođenje interkulturalnosti s ciljem postizanja aktivne multikulturalnosti. Svojim programima i politikom nabave građe, knjižnice mogu stvoriti podlogu za stvaranje multikulturalnosti, jer multikulturalnost, aktivna, može se postići samo direktnim razumijevanjem druge kulture, što je u današnje vrijeme u manjim sredinama možda teže postići.

---

² Univerzalna deklaracija UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti. URL: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/diversity/pdf/declaration_cultural_diversity_hr.pdf. (14. 4.2019.)

³ Multikulturalizam. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=42380>. (14. 4.2019.)

⁴ Interkulturalizam. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27631>. (16. 4.2019.)

⁵ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 7.

Globalizacija, migracije i mobilnost stanovništva doveli su do neizbježne interakcije različitih etničkih i vjerskih skupina, društvenih manjina i pokreta te pojedinaca različitih etničkih pripadnosti i kultura te svjedočimo izgradnji pluralističkog društva temeljenog na toleranciji⁶.

1.2 Multikulturalizam i interkulturalizam u knjižnici

Narodne knjižnice predstavljaju javni prostor namijenjen ravnopravnoj participaciji građana i služi javnoj svrsi, a omogućuju socijalnu komunikaciju, pristupačni su i otvoreni svima⁷.

Prema Izvješću svjetske komisije o kulturi i razvitku kultura, kultura obuhvaća naš sveobuhvatni način života, našu etiku, naše institucije, naše manire i svakodnevicu kroz oblikovanje našeg svijeta, ne samo tumačenje, a sadrži prijedlog da se kulturna politika proširi na poticanje multikulturalnih djelatnosti. Obzirom na razvoj civilnog društva i kulturnih politika, predloženo je pet etičkih načela, a to su: ljudska prava i odgovornosti; demokracija i elementi civilnog društva; zaštita manjina; obveza mirnog rješavanja konflikata i pošteno pregovaranje; međugeneracijska pravičnost⁸.

Prema Kovačević, narodne knjižnice još uvijek prolaze tranzicijsko razdoblje jer nemaju nacionalnu kulturnu politiku koja bi obuhvaćala poslovanje knjižnica koje itekako osjećaju proces globalizacije. Kako se kultura sve više veže za politiku, dolazi do komunalizacije političkog života, što se reflektira idućim trendovima: obnavljanjem interesa za etnicitet i religiju; povećavanjem socijalne heterogenosti u svijetu, što rezultira multikulturalizmom; raste pozornost prema vrednotama kao osnovi individualnog i kolektivnog identiteta; povećanje imigracije i dijaspora; rastu zahtjevi povijesnih manjina i postavljaju se pitanja oko konstitucionalizacije multikulturalnog društva. Tako je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske odlučilo financirati rad knjižnica nacionalnih manjina, sve s ciljem uspostave multikulturalnog društva i potpunog sudjelovanja njezinih građana u kulturi⁹.

Kasnije su u radu nabrojane sve središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Sve više smo svjedoci raznih knjižničnih programa/novih usluga kojima se potiče

---

⁶ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 7.

⁷ Kovačević, J.: Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb: Naklada Ljevak, 2017. Str. 9.

⁸ Kovačević, J.: Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb: Naklada Ljevak, 2017. Str. 13.

⁹ Kovačević, J.: Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb: Naklada Ljevak, 2017. Str. 16-18.

multikulturalnost i u onim knjižnicama koje nisu središnje knjižnice nacionalnih manjina, a gdje za to postoji potreba. Jedan od primjera također postoji u Ogranku Caprag Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak u kojem je, zbog potrebe romskog stanovništva koje živi u naselju Poljane, vrlo blizu knjižnice, otvorena romska polica s literaturom o romskoj povijesti, književnosti, pravima te dječjim knjigama i slikovnicama. Konkretno, u ovom slučaju nailazi se na problem varijante romskog jezika kojim se služe Romi koji žive u blizini. Problema uvijek ima, ali model središnjih knjižnica nacionalnih manjina definitivno je korak u pravome smjeru.

2. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice i IFLA-in i UNESCO-v manifest za narodne knjižnice

IFLA (International Federation of Library Association) Međunarodna je federacija knjižničarskih društava i ustanova te djeluje kao samostalna nevladina i neprofitna organizacija koja zastupa interese knjižničara i njihovih korisnika u cijelome svijetu¹⁰. U skladu sa svojom misijom i poslanjem, IFLA djeluje kroz sedam osnovnih programa, a to su: opća bibliografska kontrola, zaštita građe, slobodan protok informacija i telekomunikacije, opća dostupnost informacija, autorsko pravo, sloboda izražavanja i slobodan pristup informacijama, unaprjeđivanje knjižničarstva.

Prema Smjernicama, narodna knjižnica „osigurava pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje“¹¹. *Manifest za narodne knjižnice* kaže da je knjižnica mjesno informacijsko središte koje korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i obavijesti¹². Naravno da postoje određeni problemi i poteškoće koji se tiču zadovoljavanja potreba svih vrsta korisnika, o čemu će biti govora kasnije, prvenstveno zbog nedostatka financijskih sredstava. Upravo iz tog razloga osnivanje knjižnica nacionalnih manjina, u mjestima gdje obitava najveći broj pripadnika određenih manjina, dobar je poticaj da se određenoj skupini ljudi omogući pristup građi na (eventualno) njihovom jeziku i slično. Osim knjižnične građe, organiziraju se

---

¹⁰ IFLA. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=26951>. (10. 3.2019.)

¹¹ Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 1.

¹² Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 3.

i programi i manifestacije koje na neki način slave kulturu i posebnost određene skupine, ali isto tako, približava njihovu kulturu ostatku domicilnog stanovništva. Mržnja i strah većinom nastaju kao posjedica neznanja, no na ovaj način kultura lokalnog stanovništva i manjinske skupine se promovira, ljudi mogu izmjenjivati iskustva, što rezultira (barem bi trebalo) međusobnim razumijevanjem i poštovanjem.

Još jedna važna činjenica je da narodna knjižnica ima važnu ulogu kao javni prostor i mjesto okupljanja, što je posebno važno u zajednicama gdje ne postoji puno mjesta za okupljanje ljudi¹³. Ova uloga knjižnice moći će se vidjeti na primjeru Ogranka Caprag Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak, jer taj ogranak predstavlja jedno od dva mjesta na kojima se ljudi mogu slobodno okupljati ovisno o svojim afinitetima.

Smjernice nude još niz naputaka kako bi narodna knjižnica bila uspješna u svom radu i onome što predstavlja.

IFLA-in i UNESCO-v manifest za narodne knjižnice objavljen je 1994. godine, a važan je jer sažeto izriče poslanje narodne knjižnice. Manifest izražava uvjerenje da je „narodna knjižnica vitalna snaga u obrazovanju, kulturi i obavješćivanju i bitan čimbenik u gajenju mira i duhovnog blagostanja u svijesti muškaraca i žena“¹⁴.

Važno je i da knjižnične zbirke i službe ne smiju biti izložene „bilo kakvom obliku ideološke, političke ili vjerske cenzure niti komercijalnim pritiscima“¹⁵. Upravo ova stavka podupire načelo jednakog pristupa informacijama svima, bez obzira na rasu, dob, spol, vjeru, obrazovanje i slično.

Među navedenim zadaćama narodne knjižnice navedeno je da narodna knjižnica mora održavati dijalog među kulturama i zastupati kulturne različitosti.

3. Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice i Manifest za multikulturalne knjižnice

U Smjernicama za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice, objavljenim 2009. godine, dana je definicija multikulturalnih knjižničnih usluga, koja kaže da one „uključuju pružanje

---

¹³ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 21.

¹⁴ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 105.

¹⁵ Ibidem.

multikulturalnih informacija svim vrstama knjižničnih korisnika kao i pružanje knjižničnih usluga posebno namijenjenih obično nedovoljno zastupljenih skupina¹⁶. Dio multikulturalnih knjižničnih usluga pružanje je multikulturalnih informacija koje će biti od koristi svim članovima zajednice.

Nacionalne manjine definirane su kao „starosjedilačke skupine ili skupine koje su dugo nastanjene na nekom području s izrazitim etničkim, jezičnim ili kulturnim identitetom koji se razlikuje od onoga većinskog stanovništva. Oni mogu koristiti glavni jezik zemlje ili su u velikoj mjeri usvojili glavni jezik zemlje. Nacionalne manjine mogu imati isti jezik ili kulturu kao i većinsko stanovništvo u susjednim zemljama ili mogu biti ograničene na zemlju u kojoj su manjina¹⁷.

Prema načelima, multikultralne knjižnice trebaju¹⁸:

- pružati usluge svim članovima zajednice bez diskriminacije na temelju kulturnog i jezičnog naslijeđa;
- osigurati informacije na odgovarajućim jezicima i pismima;
- omogućiti pristup širokom izboru građe i usluga koje su odraz svih zajednica i potreba;
- zapošljavati osobe koje će odražavati raznolikost zajednice i biti osposobljeno za rad i pružanje usluga u raznolikim zajednicama.

Kako knjižnice imaju važnu ulogu u obrazovanju, društvenom djelovanju i globalnom razumijevanju te kao takve postaju središta za učenje (promiču i omogućavaju pristup obrazovnim materijalima, jezičnim programima i drugoj građi u odgovarajućim formatima potrebnim za cjeloživotno učenje), kulturna središta (čuvaju, promiču, naglašavaju važnost i omogućavaju izražavanje različitim kulturama, zajedno s njihovom baštinom, tradicijom, književnošću, umjetnosti i glazbi) i informacijska središta (nabavljaju, stvaraju, organiziraju, čuvaju i čine dostupnima informacije koje zadovoljavaju potrebe svih zajednica te šire informacije o kulturno raznolikim zajednicama)¹⁹.

---

¹⁶ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 11.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 47.

¹⁹ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 18.

Što se tiče izbora građe, Smjernice navode da knjižnična zbirka mora odražavati odgovarajuću i uravnoteženu zbirku za svaku multikulturalnu skupinu; ta ponuda građe za članove multikulturalne zajednice mora odražavati veličinu skupine i njezine čitateljske potrebe, uz uvažavanje minimalnih standarda veličine zbirke; građa za članove multikulturalne zajednice mora uključivati građu objavljenu u domicilnoj državi, zemlji podrijetla i drugdje; zbirka treba uključivati građu objavljenu na većinskom jeziku ili službenom jeziku zemlje; zbirka treba uključivati građu na jezicima koji su rašireni kao drugi jezici²⁰.

U *Manifestu* su navedena poslana multikulturalnih knjižnica²¹:

- promicanje svijesti o pozitivnoj vrijednosti kulturne raznolikosti i poticanje kulturnog dijaloga;
- poticanje jezične raznolikosti i uvažavanje materinjeg jezika;
- omogućavanje skladnog suživota više jezika, uključujući učenje više jezika od rane dobi;
- čuvanje jezične i kulturne baštine te podrška izražavanju, stvaranju i širenju informacija na svim relevantnim jezicima;
- podupiranje očuvanja usmene tradicije i nematerijalne kulturne baštine;
- podupiranje uključivanja i sudjelovanja osoba i skupina iz svih raznolikih kulturnih sredina;
- poticanje informacijske pismenosti u digitalnom dobu te ovladavanje informacijskim i komunikacijskim tehnologijama;
- promicanje jezične raznolikosti na internetu;
- poticanje neograničenog pristupa internetu;
- podupiranje razmjene znanja i primjera dobre prakse koji se odnose na kulturni pluralizam.

Temeljne aktivnosti multikulturalne knjižnice²²:

- treba izgrađivati kulturno raznolike i višejezične zbirke, uključujući digitalnu i multimedijalnu građu;

---

²⁰ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 128.

²¹ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 49.

²² Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 48.

- namjeniti sredstava za očuvanje kulturnog izričaja i baštine, posvećujući posebnu pažnju usmenoj, starosjedilačkoj i nematerijalnoj baštini;
- treba uključiti programe koji podržavaju naobrazbu korisnika, vještine informacijske pismenosti, građu za pridošlice, kulturnu baštinu i međukulturalni dijalog kao sastavne dijelove usluga;
- omogućavanje pristupa knjižničnim uslugama na odgovarajućim jezicima kroz organizaciju informacija i sustave pristupa informacijama;
- treba osigurati, na odgovarajućim medijima i jezicima, marketinške materijale te one koji otvaraju knjižnicu prema društvenoj zajednici kako bi se privukle različite skupine u knjižnicu.

IFLA-ina Sekcija za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice objavila je deset razloga za multikulturalne knjižnične usluge²³:

1. poslanje knjižnice je služiti svojoj zajednici koja je u mnogim slučajevima multikulturalna i višejezična ili postaje kulturalno sve više raznolika;
2. multikulturalne i višejezične knjižnične usluge osiguravaju jednakost u pružanju usluga i pristupu informacijama;
3. u doba globalizacije, uz lakšu prekograničnu komunikaciju i putovanje, pojedinci trebaju učiti o drugim kulturama, jezicima i narodima, što potiče uvažavanje drukčijih iskustava i proširuje pogled na svijet;
4. informacije na jezicima i putem kanala koji su pristupačni raznolikim korisničkim zajednicama omogućavaju njihovo demokratsko sudjelovanje u civilnom društvu;
5. informacije o vlastitoj baštini, kao i baštini drugih ljudi, osnažuju vlastitu kulturu i potiču na razumijevanje drugih iskustava i gledišta te pridonose razvoju skladnijeg društva;
6. informacije na jezicima i putem kanala primjerenih raznolikim korisničkim zajednicama promiču različite jezike i pisma, što pospješuje usvajanje novih znanja i vještina kako bi se osigurale jednake mogućnosti u svim sferama civilnog društva;

---

²³ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 50-51.

7. svjetsko znanje, kreativni oblici izražavanja i kulturna praksa zabilježeni su u različitim formatima i na različitim jezicima, pa bi tako ponuda multikulturalne knjižnice trebala biti dostupna svima;
8. učenje različitih oblika kreativnog izražavanja, rada i rješavanja problema vodi do novih spoznaja i mišljenja što može rezultirati novim načinima uvođenja inovacija, djelovanja i rješavanja situacija;
9. informacije o multikulturalnoj zajednici koju knjižnica uslužuje i one njoj namijenjene dokaz su poštovanja članova zajednice i njihovih kultura;
10. knjižnice su mjesta za intelektualni rad i razonodu, stoga knjižnice koje nude multikulturalne i višejezične usluge i zbirke postaju mjesto okupljanja ljudi u zajednici.

4. Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Hrvatskoj

Na početku je važno napomenuti da osnivanje i financiranje središnjih knjižnica snosi Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Do 2000. godine programi tih knjižnica financirali su se putem Vladinog ureda za nacionalne manjine²⁴.

Neke nacionalne manjine i prije su imale svoje knjižnice, neke od njih nastale su kao rezultat rada pojedinaca, a neke su osnivane od strane lokalnih administrativnih jedinica kako bi zadovoljile potrebe za pisanom rječju pripadnika nacionalnih manjina koji žive u njihovom području²⁵. Krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća, na inicijativu Đurđe Mesić, tada voditeljice Razvojne službe za narodne knjižnice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na temelju analize stanja informacijskih potreba pripadnika manjina u pojedinim regijama, određene su prve tri središnje knjižnice, a to su Gradska knjižnica Beli Manastir za mađarsku narodnost, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar za češku narodnost i Gradska knjižnica i čitaonica Pula za talijansku narodnost. Službeno su osnovane tek 1991. godine²⁶.

---

²⁴ Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj : vodič. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 10.

²⁵ Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj : vodič. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 7.

²⁶ Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj : vodič. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 9.

U Hrvatskoj danas djeluje deset središnjih knjižnica nacionalnih manjina:

- Središnja knjižnica Albanaca (Zagreb);
- Središnja knjižnica Čeha (Daruvar);
- Središnja knjižnica Mađara (Beli Manastir);
- Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka (Sisak);
- Austrijska čitaonica, Središnja knjižnica Austrijanaca (Osijek);
- Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca (Zagreb);
- Središnja knjižnica Slovaka (Našice);
- Središnja knjižnica Slovenaca (Karlovac);
- Središnja knjižnica Srba (Zagreb);
- Središnja knjižnica Talijana (Pula).

Knjižnica koja nema status središnje knjižnice za nacionalnu manjinu je Knjižnica i arhiv Židovske općine Zagreb²⁷.

4.1. Kratka povijest Ogranka Caprag Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak²⁸

Kao što je već rečeno, multikulturalna društva posljedica su prvenstveno globalizacije, ali i migracija. Povijest Ogranka Caprag utoliko je važna jer je s radom započeo kao sindikalna knjižnica radnika Željezare Sisak. Cijelo to naselje izgrađeno je za potrebe radnika koji su doseljavani iz raznih krajeva Jugoslavije, a kao radnici, tada najveće proizvodne tvornice, Željezare Sisak. Ljudi su većinom dolazili iz Bosne i Hercegovine te Srbije. Već 50-ih godina prošlog stoljeća u predgrađu Siska postojalo je malo multikulturalno središte, sastavljeno od katoličke, pravoslavne i muslimanske vjeroispovijesti. Knjižnica je u tom naselju dugi niz godina predstavljala mjesto za druženje, učenje.

Sindikalna knjižnica Željezare Sisak počinje djelovati 1954. godine, a već 1960. godine otvara se u novom prostoru. Osim radnika, veliki broj korisnika čine i djeca. Deset godina poslije, knjižnica se seli u nove, veće prostorije, što pokazuje da je potreba za knjižnicom i čitaonicom u tom predgrađu porasla tijekom vremena. Nakon mnogo godina provedenih u

---

²⁷ Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj : vodič. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 10.

²⁸ Iz neobjavljenog djela *Caprag: povijest naselja i knjižnice* knjižničarke Ivane Zorko.

neodgovarajućim prostorijama, Knjižnica je dočekala novi prostor koji je omogućio slobodan pristup svim građanima Siska, uređenje čitaonice i povećanje broja članova 1976. godine. Na svečanom otvorenju Mjeseca knjige, tadašnji predsjednik Konferencije Socijalističkog saveza radnog naroda općine Sisak, Dragutin Vavro, otvorio je manifestaciju ovim riječima: „Nije slučajno što su odbor za širenje knjige Prosvjetnog sabora Hrvatske i Komisija za obrazovanje, znanost i kulturu Vijeća Saveza sindikata Hrvatske odabrali Metalurški kombinat „Željezara Sisak“ za ovogodišnjeg pokrovitelja Mjeseca knjige Hrvatske. U ovoj radnoj organizaciji već se niz godina planski razvija kulturno-prosvjetna djelatnost koja je naročito došla do izražaja formiranjem i djelovanjem knjižnice, organiziranjem književnih susreta, kulturno-zabavnih priredbi, koncerata zabavne i narodne muzike, predavanjima, razgovorima, akademijama uz prigodne datume, osnivanjem Kolonije likovnih umjetnika i ustanovljenjem Književne nagrade.“ Upravo te godine knjižnica postaje ogranak tadašnje Narodne knjižnice i čitaonice Sisak te u tom prostoru djeluje i danas.

5. Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka

Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka smještena je u Ogranku Caprag Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak, u dijelu grada gdje živi najveći broj bošnjačkog stanovništva. Osnovana je u prosincu 2012. godine s ciljem promicanja bošnjačke kulturne baštine i raznolikosti, što je zahtijevalo i povećanje knjižničkog fonda. Suradnjom s Ministarstvom kulture, Kulturnim društvom Bošnjaka Hrvatske i Vijećem Bošnjaka Grada Siska osigurana su sredstva za nabavu knjiga, organizaciju izložbi te raznih programa i manifestacija.

Program Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka uključuje: nabavu građe na jeziku manjine i njezinu stručnu obradu, pružanje informacija i osiguravanje korištenja knjižne i neknjižne građe, raznovrsne manifestacije (tribine, predavanja, izložbe, promocije knjiga, koncerte) i međuknjižničnu posudbu.

Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka promiče svoju djelatnost putem internetske stranice knjižnice, na kojoj korisnici mogu pronaći sve potrebne informacije uz oglasnu ploču u knjižnici, triplijane i promidžbene letke.

Od siječnja 2013. godine u Središnjoj knjižnici nacionalne manjine Bošnjaka zaposlena je stručna osoba na puno radno vrijeme, diplomirana knjižničarka.

Obzirom da je Knjižnica u 2014. godini značajno obogatila svoj fond, adaptiran je i prostor koji je opremljen novim policama za knjige i ormarom za referentnu građu.²⁹

5.1. Osnivanje Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka

Nakon nekoliko godina rada i afirmacije bošnjačkih kulturnih aktivnosti kroz različite promocije i književne večeri u sklopu Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak, uz potporu Ministarstva kulture, u prosincu 2012. godine osnovana je Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka. Na taj se način pridružila skupini od deset središnjih knjižnica nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Cilj otvaranja Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka njegovanje je kulturnog identiteta i jezika bošnjačkog naroda, ali biti i na usluzi svim ostalim građanima grada Siska koji se žele upoznati sa bošnjačkom kulturom, tradicijom i identitetom, pošto već godinama dijele mjesto stanovanja, a djeca zajedno pohađaju iste škole.

Pismo potpore Ministarstva kulture Republike Hrvatske, na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća o prihvaćanju inicijative za osnivanjem Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka pri Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak, potkrijepljenu izjavama potpore relevantnih bošnjačkih udruga i pojedinaca, uručio je još u prosincu 2011. godine ministar kulture Republike Hrvatske Jasen Mesić tadašnjoj ravnateljici Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak Snježani Pokorny.

Slika 1. i 2. Pismo potpore Ministarstva kulture RH. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

²⁹ Iz knjižnične dokumentacije Martine Maksimkov, diplomirane knjižničarke zaposlene u Središnjoj knjižnici nacionalne manjine Bošnjaka (dalje u tekstu Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*).

Uz pomoć bošnjačke zajednice prikupljen je početni fond Knjižnice od 400 knjiga.

Dana, 20. rujna 2013. godine potpisana je Povelja o suradnji između JU Kantonalne i univerzitetske biblioteke iz Bihaća i Narodne knjižnice Vlado Gotovac Sisak. Povelja o suradnji uključuje intenzivnu suradnju i edukacijsku razmjenu u područjima knjižničarstva, kulture i multikulturalne raznolikosti dviju susjednih knjižnica i država.³⁰

Pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, 29. ožujka 2014. godine, održana je Donatorska konferencija *Gdje je knjiga, tu je moj dom...* u organizaciji Grada Siska i Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak – Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka. Povod održavanja konferencije bilo je uređenje prostora površine 50 m² u kojem se knjižnica i danas nalazi.³¹

Konferencija je bila prigoda da se zahvali donatorima koji su svojim vrijednim donacijama upotpunili fond Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka: Gradu Sarajevu, Kantonalnoj i univerzitetskoj biblioteci u Bihaću, Naučno-istraživačkom institutu „Ibn Sina“ iz Sarajeva, Bošnjačkom institutu Fondacija Adila Zulfikarpašića iz Sarajeva, Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine, Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini, Gazi Husrev begovoj biblioteci iz Sarajeva, Bošnjačkoj zajednici kulture „Preporod“, Vijeću kongresa bošnjačkih intelektualaca, Izdavačkoj kući „Rabic“ i Medžlisu Islamske zajednice Sisak.

Konferencija je organizirana uz prigodni kulturno-umjetnički program. Nastupili su: pjesnik i glumac Enes Kišević, dramaturg i pisac Rusmir Agačević sa dječjim „Zvrk teatrom“, dok su u glazbeni dijelu sudjelovali Bošnjačko kulturno umjetničko društvo „Nur“ iz Siska, ženski pjevački zbor „Bulbuli“ iz Zagreba, ansambl „Bosana“ te Pavao Anić.³²

---

³⁰ Vijesti. Kantonalna i univerzitetska biblioteka Bihać. Preuzeto sa: <http://www.kbbi.ba/aktuelno1-vijesti>. (25.01.2019.)

³¹ Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*.

³² Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*.

Slika 3. i 4. Nastup zbora i KUD-a „Nur“ (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 5. i 6. Sudionici Donatorske konferencije (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 7., 8., 9. Izložba *Gdje je knjiga, tu je moj dom...* (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Na kraju večeri, uručene su Zahvalnice čelnicima institucija koje su donacijama knjiga opremili

Središnju knjižnicu nacionalne manjine Bošnjaka u Sisku.³³

Slika 10. Donatorska konferencija (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

5.2. Nabava i obrada knjižnične građe

Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka prikuplja, obrađuje i daje na korištenje knjige iz područja bošnjačke književnosti i različitih područja znanosti koje se odnose na bošnjačku kulturu i povijest. Knjižnica također posjeduje i dječje knjige, a planira nabavljati i neknjižnu građu. Korisnicima je na raspolaganju referentna zbirka rječnika, enciklopedija, leksikona i priručnika.

Nabavu građe knjižnica ostvaruje kupnjom, darom i međuknjižničnom posudbom. Sredstva za nabavu građe osigurana su suradnjom s Ministarstvom kulture, Kulturnim društvom Bošnjaka Hrvatske i Vijećem Bošnjaka grada Siska.

Krajem 2013. godine Delegacija Grada Siska posjetila je Sarajevo gdje je dogovorena suradnja i podrška Središnjoj knjižnici nacionalne manjine Bošnjaka. Rezultat posjete donacija je od 523 primjeraka knjiga i 138 primjeraka časopisa što je obogatilo knjižnični fond.

---

³³ Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*.

Slika 11. i 12. Delegacija grada Siska u Sarajevu (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 13. Pristigle donacije knjiga (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Osim knjiga, knjižnica prikuplja i raznovrsne časopise.

Zahvaljujući suradnji s Kulturnim društvom Bošnjaka Hrvatske „Preporod“ korisnici knjižnice svaki mjesec mogu dobiti besplatan primjerak časopisa *Journal* koji sadrži najnovije članke iz područja bošnjačke kulture.

Slika 14. Časopis *Journal* (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Ostali časopisi, bilo kupljeni i donirani knjižnici su: *Almanah, Behar, Beharistan, Bilten, Bošnjačka pismohrana, Bošnjački glas, Minber, Sabah, Bosanski jezik, Jasmin, Sarajevske sveske i Znakovi vremena*.³⁴

Kako je Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka značajno obogatila svoj fond, u kolovozu 2015. godine opremljena je i novim policama, korisničkim pultom i staklenim ormarom za referentnu građu.

Slika 15. Nove knjižne police (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Knjižnična građa, za sada samo knjižna, obrađuje se u knjižnično-informacijskom sustavu CROLIST i pretraživa je u lokalnom katalogu Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak po svim parametrima.

Postoji svega nekoliko dobavljača koji nabavljaju knjige iz susjedne Bosne i Hercegovine, a nerijetko se dogodi da knjige „zapnu“ na carini pa ih se čeka i do dva mjeseca.

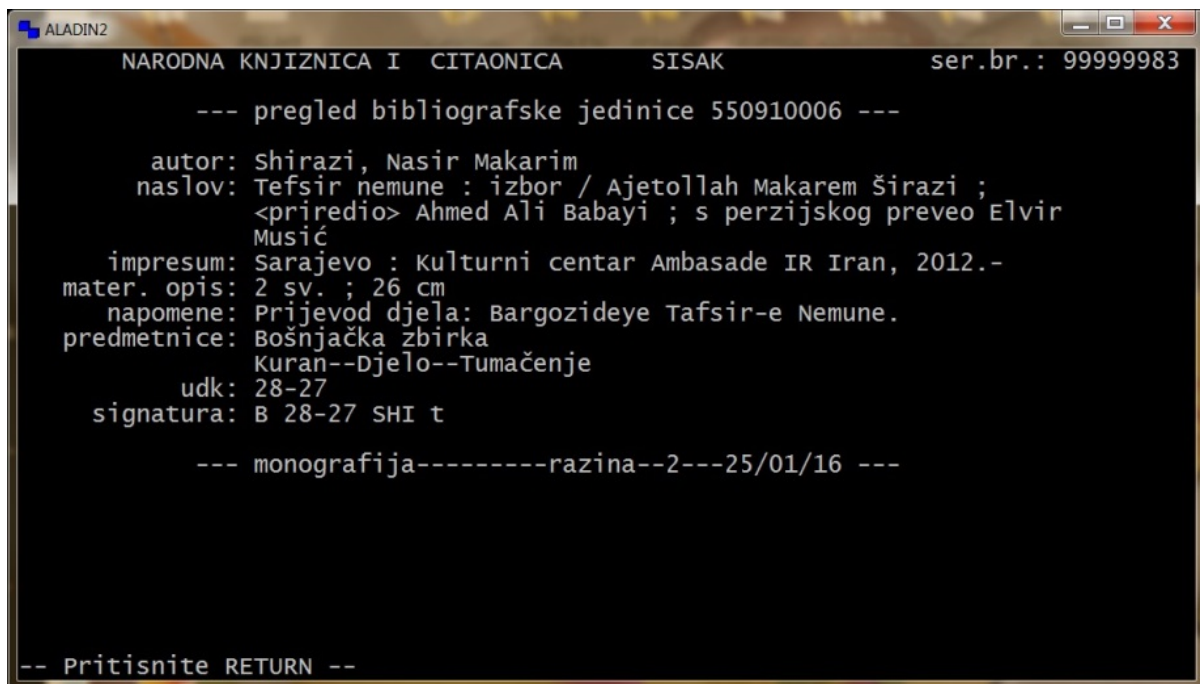
Zbog specifičnosti pojedinih primjeraka, građa je ponekad zahtjevnija za obradu. Neki od primjera naslovi su arapskih i perzijskih autora, kao i autora islamskih vjerskih vođa, čija je prava imena potrebno utvrditi prije obrade.

---

³⁴ Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*.

Osim autora, prije predmetne obrade religijskih tema, potrebno je utvrditi i značenje specifičnih izraza koji se koriste u islamskoj religiji.

Valja napomenuti da veliki broj knjiga dobivenih darom, ne sadrže potrebne informacije za potpunu obradu, ili se podatci razlikuju na više mjesta u publikaciji (na primjer ISBN, ime autora navedeno u nekoliko različitih inačica i slično). O postojećoj problematici vezanoj uz katalogizaciju, knjižničarka Martina Maksimkov govorila je na stručnim skupovima vezanim uz tu tematiku.


```
ALADIN2
NARODNA KNJIZNICA I CITAONICA          SISAK          ser.br.: 9999983
--- pregled bibliografske jedinice 550910006 ---
autor: Shirazi, Nasir Makarim
naslov: Tefsir nemune : izbor / Ajetollah Makarem Širazi ;
<priređio> Ahmed Ali Babayi ; s perzijskog preveo Elvir
Musić
impresum: Sarajevo : Kulturni centar Ambasade IR Iran, 2012.-
mater. opis: 2 sv. ; 26 cm
napomene: Prijevod djela: Bargozideye Tafsir-e Nemune.
predmetnice: Bošnjačka zbirka
Kuran--Djelo--Tumačenje
udk: 28-27
signatura: B 28-27 SHI t
--- monografija-----razina--2---25/01/16 ---
-- Pritisnite RETURN --
```

Primjer 1: Shirazi, N. M.: Tefsir Nemune

```
ALADIN2
NARODNA KNJIZNICA I CITAONICA          SISAK          ser.br.: 99999983

--- pregled bibliografske jedinice 550911007 ---

autor: Saadet Perver, Ali
naslov: Tajne s Miradža / Ali se'adet Perver ; s arapskoga preveli
       Ensar Karaman, Akbuš Lutfi
impresum: Sarajevo : Fondacija "Mulla Sadra", 2012
mater. opis: 2 sv. ; 24 cm
napomene: Izv. stv. nasl. na arap. jeziku.
predmetnice: Bošnjačka zbirka
             Hadis
udk: 28-5
signatura: B 28-5 SAA t

--- monografija-----razina--2---25/01/16 ---

-- Pritisnite RETURN --
```

Primjer 2: Saadet Perver, A.: Tajne s Miradža

```
ALADIN2
NARODNA KNJIZNICA I CITAONICA          SISAK          ser.br.: 99999983

--- pregled bibliografske jedinice 550911010 ---

autor: Khomeini, Ruhollah
naslov: Adabus-salat or The disciplines of the prayer / Imam
       Khomeini (s.)
impresum: Teheran : The Institute for Compilation and Publication of
       Imam Khomeini's works, 2008
mater. opis: 565 str. ; 24 cm
predmetnice: Bošnjačka zbirka
             Islam--Vjerski nauk
             Molitva
udk: 28-53
signatura: B 28-53 KHO a
inv. broj: c DCM1381/2015

--- monografija-----razina--2---25/01/16 ---

-- Pritisnite RETURN --
```

Primjer 3: Khomeini, R.: Abadus-salat


```
ALADIN2
NARODNA KNJIZNICA I CITAONICA          SISAK          ser.br.: 99999983
--- pregled bibliografske jedinice 550915005 ---
autor: Muhammad, Abdullah
naslov: Ši'itski tekfir : ši'itsko proglašavanje muslimana
nevjericima / Abdullah Muhammed ; prijevod Sejfullah
Bajramović
impresum: Sarajevo, 2009
mater. opis: 96 str. ; 20 cm
predmetnice: Bošnjačka zbirka
Šiitizam--Temeljna načela
udk: 284
signatura: B 284 MUH š
inv. broj: c DCM1384/2015
--- monografija-----razina--2---25/01/16 ---
-- Pritisnite RETURN --
```

Primjer 4: Muhammad, A.: Ši'itskitekfir

5.3. Programi i aktivnosti

Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka organizira različita događanja: književne večeri, tribine, promocije knjiga, izložbe, predavanja i radionice s djecom i odraslima te na taj način surađuje s brojnim kulturnim ustanovama i institucijama iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Od 2013. - 2016. godine u knjižnici su se održavale manifestacije promicanja multikulturalnosti *Jezik roda moga* i *Tjedan kulturne raznolikosti* u suradnji s vjerskim zajednicama i kulturnim društvima i udrugama. Tijekom cijelog tjedna predstavljale su se različite nacije kroz svoj jezik, kulturu i običaje. Nakon programa, gosti su mogli uživati i u tradicionalnim specijalitetima svake od nacija.

Manifestacija *Jezik roda moga* održavala se u rujnu povodom obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti. Obuhvaćala je književne večeri uz bošnjačke, srpske, češke, ruske i hrvatske pisce te su se održavale brojne literarne radionice, izložbe, predstavljanja kulturno-umjetničkih društava, dramskih i pjevačkih skupina. Jedan od dana bio je posvećen predstavljanju književnosti, tradicije, usmene predaje i vjerskih običaja bošnjačke nacionalne manjine.³⁵

Slika 16. Članovi kulturnih društava nacionalne manjine Bošnjaka (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

³⁵ Iz knjižnične dokumentacije Ogranka Caprag *Jezik roda moga*.

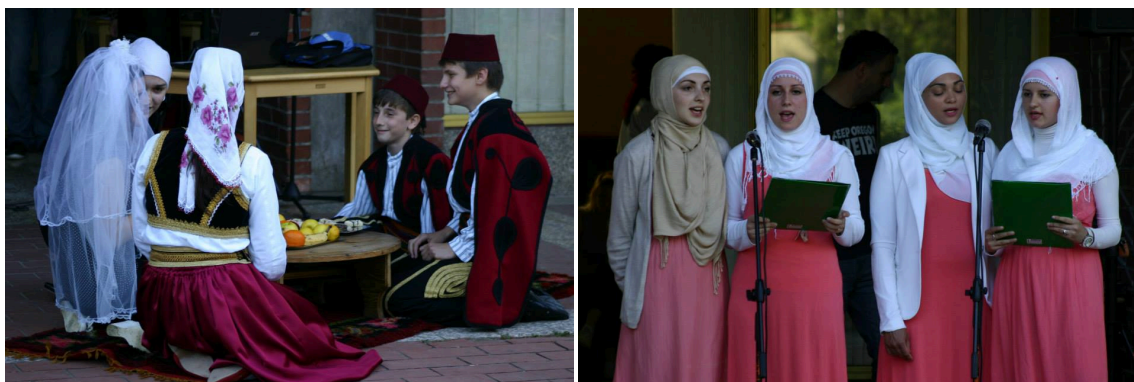
Slika 17. i 18. Nastup kulturnih društava nacionalne manjine Bošnjaka (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka* te arhiva Ogranka Caprag)

Manifestacija *Tjedan kulturne raznolikosti* održavala se povodom Svjetskog dana kulturne raznolikosti pod motom *Prijatelji iznad svega* te se kroz četiri dana predstavljalo pet nacija. U cijeloj organizaciji sudjelovale su isključivo vjerske organizacije i udruge te samo djeca. Cilj je manifestacije bilo zbližavanje djece svih vjera i nacija. Manifestacija je nastavljala promociju zajedništva, ljepote i radosti življenja u svojoj vjeri i kulturi, a ujedno promovirala zajedničke vrijednosti kroz kulturu ponašanja, komuniciranja, poštivanja i uvažavanja. U tjednu multikulturalnosti predstavljala se i bošnjačka nacionalna manjina sa nastupom Bošnjačko kulturno-umjetničkog društvo Nur, djece polaznika islamskog vjeronauka i članica Bošnjačke žene. Predstavljali su se plesom, sevdalinkama, recitacijama i dramskim tekstovima.³⁶

Slika 19. i 20. Nastup kulturnih društava nacionalne manjine Bošnjaka (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka* te arhiva Ogranka Caprag)

³⁶ Iz knjižnične dokumentacije Ogranka Caprag *Tjedan kulturne raznolikosti*.

Slika 21. i 22. Nastup kulturnih društava nacionalne manjine Bošnjaka (Iz knjižnične dokumentacije Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka te arhiva Ogranka Caprag)

PRIJATELJI IZNAD SVEGA Prvi Tjedan kulturne raznolikosti okupio mališane u Capragu

Kroz četiri dana druženja, pjesme i plesa ujedinili se Romi, Bošnjaci, Srbi i Hrvati

Iz programa smo isključili političare. Sve je odrađeno volonterski uz donacije, kaže D. Čubrilo Bila

Četiri večeri bile su u sisačkom Capragu posvećene 1. Tjednu kulturne raznolikosti pod motom "Prijatelji iznad svega". Tamošnji dom mjesnog odbora Eugen Kvaternik bio je popunjen do posljednjeg mjesta prilikom nastupa bošnjačkih, romskih, srpskih i hrvatskih kulturno- umjetničkih dru-

štava i udruga. Organizatori; Dječja igraonica Zvončica, Romski kulturni centar Sisak, Medžlisa Islamske zajednice Sisak, Srpsko kulturno društvo Prosvjeta pododbor Dvor i sisačka Parohija te župa Pohoda Blažene djevice Marije i MO Eugen Kvaternik vrlo su zadovoljni odazivom. Sišćana i najavljuju sličan program i iduće godine, koji će se možda proširiti i na neke druge županije i gradove. - Iz programa smo isključili

Djeca su predstavila običaje u društvenom domu D. PRERAD/VLM

sve političare, nije zatražena ni kuna novca iz proračuna, a sve je odrađeno uz volonterski rad i dobru volju te uz pomoć donacija, rekla je Dragana Čubrilo Bila, voditeljica Igraonice Zvončica. Cilj je cijelog programa bio razvijanje međusobne tolerancije i multikulturalnosti u mladim Capražanama. - Težimo za što kvalitetnijim i stabilnijim odnosima u obitelji i odgoju. Imamo puno miješanih brakova, pri čemu ovakve manifestacije doprinose zajedničkom obilježavanju važnih blagdana. Svi vjerujemo u jednoga Boga, koji nas poziva na prirodnost života i plemenitost ponašanja, kazao je župnik Branko Koretić. (dp/VLM)

Večernji list , 2013. (Iz knjižnične dokumentacije Ogranka Caprag)

Povodom Donatorske konferencije, u prostoru Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka, 28. ožujka 2014. otvorena je prigodna izložba pod nazivom *Gdje je knjiga, tu je moj dom...* Tom prigodom izložena je bosansko-hercegovačka narodna nošnja i rukotvorine te izložba fotografija s dotadašnjih bošnjačkih manifestacija u prostoru Knjižnice Bošnjaka.³⁷

³⁷ Donatorska konferencija – *Gdje je knjiga, tu je moj dom...* // Preporodov Journal, br.160/161, 2014.

Slika 23. i 24. Izložba narodnih nošnji i rukotvorina: *Gdje je knjiga, tu je moj dom...* (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

U 2014. godini u Knjižnici Bošnjaka postavljena je izložba fotografija i knjiga povodom obilježavanja Dana Srebrenice, izložba *Narodne nošnje Bosne i Bošnjaka, Istaknuti Bošnjaci* i izložba rukotvorina i starina u suradnji s Aktivom Bošnjačka žena.

Slika 25. i 26. Izložba *Narodne nošnje Bosne i Bošnjaka* (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 27. i 28. Izložba rukotvorina i starina Aktiva Bošnjačka žena (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Niz promocija knjiga i književnih večeri održani su od osnutka knjižnice.

U Mjesecu hrvatske knjige, u listopadu 2014., održana je književna večer sa Sanelom Begović, književnoj javnosti poznatijoj pod umjetničkim imenom Sara Sabri. U svojim knjigama piše o položaju žena u društvu, ženama u Islamu i drugim religijama u 21. stoljeću. Govori o tome što je Islam zagarantirao i dao ženama, dok se pojedini muslimani tome protive, odnosno o pravima koja su joj uskraćena. Autorica je naslova: „Šapućem ti kao ženi“, „Šapućem ti kao žena mužu, „Šapućem ti kao terorista“ i „Šapat ženske suze“.³⁸

Slika 29. i 30. Književna večer sa Sarom Sabri (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Održan je i književni susret s Rusmirom Agačevićem, autorom knjige *Snovopriče o Sefardima i Aškenazima travničkim* te promocija knjige *Hava – majka Prijedorčanka*, autora Admiru Muhića. Aktiv Bošnjačka žena predstavio se i nastupom ženskog pjevačkog zbora Sevdica i Pave Anića.

Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka nastavlja s organiziranjem brojnih kulturnih događanja i izložbi.

Izložbe organizirane u prostoru knjižnice: *Impresije* - izložba slika i unikatnih torbica Liljane Nemer; *Izložba rukotvorina* Ivančice Velić; *Unikatni fimo* - izložba unikatnog nakita; *Obilježavanje dana rođenja Zilhada Ključanina* - prigodna izložba knjiga i fotografija; izložba *Tragovima bosanskog kraljevstva*; *Od Siscie do Siska, od Vrbine do Siska* - prigodna izložba sisačkih rukometnih klubova Ženskog rukometnog kluba i Muškog rukometnog kluba; *Dan rijeke Une* - izložba knjiga i fotografija rijeke Une; *Ljepota življenja u bogatstvu različitosti* -

³⁸ Isaković, I.: Sarina šaputanja // *Preporodov Journal*, br. 168, 2014.

izložba o običajima, kulturi, jeziku i pismu nacionalnih manjina Sisačko-moslavačke županije povodom Dana grada Siska; *Minijature* - izložba minijatura Liljane Nemer; *Zagreb u par koraka* - izložba fotografija Ognjena Karabegovića; *Urbicid u Bosanskom Novom* u suradnji s Bošnjačkom nacionalnom zajednicom Grada Siska i Sisačko-moslavačke županije povodom obilježavanja Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine; *Sisak u oku objektivna* - izložba fotografija Rifeta Sedića.

Održano je i niz književnih susreta: promocija knjige *Davna svitanja* autorice Ajko Tiro Srebreniković; promocija slikovnice *Baula moga djetinjstva* autorice Azre Mehić, nakon koje je održana i predstava *Titiz i džomet* (predstava temeljena na jednoj priči iz slikovnice) povodom Međunarodnog dana dječje knjige; promocija knjige *XYZ* riječkog književnika Murisa Čorbića; književna tribina u suradnji s Dobrotvornim društvom Merhamet *Bratska pisma* autora Izeta Sarajlića i Erre de Luci; promocija knjige *Usred trnja naših grešaka* autorice Maide Semić.

Povodom Međunarodnog dana sporta, u svibnju 2015. godine, Abas Arslanagić, nekadašnji rukometni golman, trener i izbornik (Hrvatske, Katra i Bosne i Hercegovine) predstavio je svoju treću po redu knjigu *Rukometni golman - najvažnija karika uspjeha* u kojoj čitateljima opisuje svoju karijeru i iskustva golmana i trenera. Nakon promocije knjige održan je i rukometni trening pod vodstvom legendarnog trenera i golmana.

Slika 31., 32., 33. Književni susret s Abasom Arslanagićem (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Promocija knjige *Stazama bosanskih vitezova* autora Avde Huseinovića održana je povodom Dana sjećanja na Srebrenicu. Knjigu kulinarskih umijeća i sjećanja na dom izbjeglica koji žive u Hrvatskoj pod nazivom *Okus doma*, predstavila je autorica Emina Bužinkić u Tjednu izbjeglica, a krajem godine knjižnica je ugostila bosanskog pisca Bekima Sejranovića koji je predstavio svoj novi roman o potrazi za vlastitim identitetom i odrastanju *Tvoj sin Huckleberry Finn*.³⁹

Organizirana je i *Večer poezije* s Merimom Begić, članicom Aktiva *Bošnjačka žena* iz Siska. Odrastanje u velikoj, patrijahalnoj obitelji bilo joj je vječna inspiracija za pisanje pjesama, u kojima prevladavaju motivi ljubavi, obitelji i obiteljske povezanosti.

Slika 34. i 35. Večer poezije s Merimom Begić (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

³⁹Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*.

Za djecu osnovnoškolske dobi, ali i odrasle, knjižnica održava kreativno-edukativne radionice, kao i amaterske izložbe svojih članova.

U siječnju 2016. godine organizirana je književna večer s Miljenkom Jergovićem na kojoj je književnik predstavio svoja posljednja djela *Sarajevo, plan grada* i *Doboši noći*.

Slika 36. i 37. Književni susret s Miljenkom Jergovićem (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

U travnju 2017. godine u knjižnici je gostovao Ibrahim Kajan, profesor na Fakultetu humanističkih znanosti Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Tom prilikom predstavio je dvije knjige: putopis po Turskoj *Tragom božjih poslanika : turski dnevnik* te *Put u Blagaj* koja govori o 2000 godina dugoj povijesti Blagaja. Gostovanje je ostvareno suradnjom s Vijećem Bošnjačke nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije.

Slika 38. i 39. Predstavljanje knjiga Ibrahima Kajana (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

U svibnju 2018. godine predstavljena je knjiga Ismeta Isakovića *Godine uzdizanja i posrtanja – razgovori s povodom*. Istaknuti gosti na toj promociji bili su povjesničar i profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu Hrvoje Klasić, zastupnik u Hrvatskom saboru Goran Beus Richembergh i član Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske Bermin Meškić.

Slika 40. Promocija knjige Ismeta Isakovića (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka u suradnji s Vijećem žena MIZ Sisak „Nahla“, 2018. godine organizira gostovanje motivacijske govornice te NLP praktičarke Lejle Tutić koja održava predavanje *Budi ono što možeš postati* te predstavlja svoju knjigu *Život sa svrhom*.

Slike 41. i 42. Gostovanje motivacijske govornice i NLP praktičarke Lejle Tutić (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Osim radionica, predstavljanja knjiga i izložbi, održano je nekoliko tribina koje se tiču položaja Bošnjaka u Republici Hrvatskoj. Takve tribine izazivaju zanimanje ne samo pripadnika nacionalne manjine već i lokalnog stanovništva koje je upoznato s njihovom problematikom. Jedna takva, *Položaj Bošnjaka u RH*, održana je 2018. godine u suradnji s Vijećem Bošnjačke nacionalne manjine Grada Siska. Gost je bio Bermin Meškić, član Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Slika 43. i 44. Tribina „Položaj Bošnjaka u RH“ (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Gost druge tribine pod nazivom *Ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj* vezane uz položaj Bošnjaka i drugih nacionalnih manjina u Hrvatskoj, bio je Siniša Tatalović. Kao i prva tribina, i ova je privukla dosta zainteresiranih građana. Zaključak obje tribine bio je da nacionalne manjine nisu dovoljno zastupljene u Republici Hrvatskoj, ali da postoji volja da se ta situacija promijeni.

Slike 45. i 46. Tribina *Ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj* (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Kulturne aktivnosti nacionalne manjine Bošnjaka aktivno su se provodile u Ogranku Caprag u suradnji s bošnjačkim kulturnim društvima i udrugama dugi niz godina i prije osnivanja Knjižnice Bošnjaka kroz različite promocije knjiga i časopisa, književne večeri, izložbe, obilježavanja važnih datuma manjine Bošnjaka.

Slika 47. Promocija izdavačke djelatnosti BNZH, 2005. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 48. Promocija knjige „101 sevdalinka“ Zijada Fuke (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 49. Nastup zbora „Bulbuli“, 2006. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 50. Promocija izd. djelatnosti KDBH „Preporod“, 2007. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 51. Dani bošnjačke pismenosti, 2009. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 52. Dani bošnjačke kulture, 2010. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 53. Festival bošnjačke kulture i kuhinje 2012.
(Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slika 54. Predstavljanje knjige „Lom duše“
Murisa Čorbića, 2012. (Iz arhiva Ogranka Caprag)

Slike 55., 56., 57. Književna tribina *Bratska pisma*, 2017. (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slike 58. i 59. Predstavljanje knjige Maide Semić *Usred trnja naših grešaka*, 2017. (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 60. Predstavljanje knjige *XYZ* Murisa Čorbića, 2018. (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 61. i 62. Kreativno-likovne radionice (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Slika 63. i 64. Cvjetni decoupage – amaterska izložba (Iz knjižnične dokumentacije *Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka*)

Zaključak

Prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice, u poglavlju *Zadovoljavanje potreba korisnika*, govori se o načinu ostvarivanja ciljeva knjižnice, a to uključuje identificiranje potencijalnih korisnika, analiza korisničkih potreba, razvijanje usluga za pojedine grupe i pojedince, uvođenje politike skrbi o korisnicima te promicanje obrazovanja korisnika za korištenje knjižnice.

Ministarstvo kulture RH prepoznalo je Sisak i sisačku knjižnicu kao mjesto gdje će Knjižnica Bošnjaka okupljati i animirati korisnike u različitim aktivnostima s ciljem očuvanja tradicije, kulture i znanosti. Otkada postoji, programima i aktivnostima radi se na prezentaciji bošnjačke kulture domaćem stanovništvu, od književnih susreta, na kojima se neizbježno raspravlja o pojedinim elementima muslimanske tradicije (položaj žene), do raznih tribina na kojima se predstavlja položaj Bošnjaka na razini države (problemi s kojima se susreću kao pripadnici manjine). Knjižnični fond jezično i kulturno podupire potrebe svog lokalnog stanovništva i stalno se razvija u skladu s tim. Naravno da postoje određeni problemi unutar same manjinske zajednice, što se ponekad odražava i na programe i aktivnosti, najčešće u obliku smanjenog broja posjetitelja, no dokazalo se da velika imena hrvatske književnosti privlače sve korisnike (ne samo manjine, već i ostalo lokalno stanovništvo). Kako Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka pripada Ogranku Caprag, logično je da se radi u istom programu, što je u ovom slučaju CROLIST. Problem je detekcije točnog broja korisnika manjinske knjižnice jer bi, statistički, ti podaci bili iznimno korisni. Može se pratiti lokacija posuđenog medija, no to ne označava broj korisnika koji žele biti „evidentirani“ kao korisnici manjinske knjižnice. Tome se moglo priskočiti, na primjer, različitom bojom iskaznice ili upisom dodatnih podataka u profil korisnika.

Bošnjaci već dugi niz godina žive u dosta skladnom suživotu s lokalnim stanovništvom. Kako se politika inače upliće u sve sfere života, to se itekako osjeti i u kulturi. Tako, na primjer, broj posjetitelja određenoj manifestaciji ili događaju uvelike ovisi tko je organizator (osim većih književnih imena). Oni s jačim političkim utjecajem imaju i veći odaziv posjetitelja. Razne udruge koje nemaju potporu poznatijih članova društva, inače bilježe mali broj posjetitelja. Iako se za skoro sve vrste manifestacija dijele pozivnice, stavljaju plakati na mjesta izvan knjižnice, gdje su najveća okupljališta ljudi, odaziv zna biti vrlo loš. Ponekad se zna dogoditi da ljudi dolaze na određenu manifestaciju, ali ne znaju zašto uopće dolaze (ne znaju tko je gost, o čemu

će se pričati i slično), već im je netko rekao da u određeno vrijeme moraju biti u knjižnici. Većinom su to stariji ljudi.

No, na stranu s lošim, knjižnica se, kao kulturna ustanova trudi promovirati i kulturu i jezik bošnjačke zajednice, što je vidljivo i kroz niz manifestacija koje organizira. Pozivnice se dijele i pripadnicima nacionalnih manjina i ostalom stanovništvu, a činjenica žele li oni biti dio toga ili ne, ovisi isključivo o samim pojedincima. U ovom slučaju, Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka interkulturalno je središte jer svim silama nastoji uklopiti sve svoje korisnike pružajući edukaciju i informacije potrebne za razumijevanje druge kulture. U prilog tome ide broj održanih raznolikih manifestacija, ali naročito broj radionica namijenjenih djeci. Djeca ne rade razliku među ljudima na temelju vjeroispovijesti ili političkih uvjerenja i spremna su zajedničkim snagama odraditi sve. Među odraslima se počesto osjeća taj jaz, ali među djecom ne.

Dosta je važno da knjižnica i dalje nudi raznolike usluge svima, jer će se s vremenom neke razlike smanjiti, a neke potpuno nestati. Sve dok postoji mjesto na kojemu su svi isti, ima nade za bolje razumijevanje u budućnosti. Pred Središnjom knjižnicom nacionalne manjine Bošnjaka puno je posla, ali, za sada, taj posao odrađen je u dobrom smjeru, bez obzira na prepreke.

Popis literature

Knjige

IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

Kovačević, J.: Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb: Naklada Ljevak, 2017.

Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.

Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice : s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

Središnje knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj : vodič. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

Mrežni izvori

IFLA. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=26951>.

Interkulturalizam. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27631>.

Multikulturalizam. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=42380>.

Univerzalna deklaracija UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti. URL: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/diversity/pdf/declaration_cultural_diversity_hr.pdf.

Vijesti. Kantonalna i univerzitetska biblioteka Bihać. Preuzeto sa: <http://www.kbbi.ba/aktuelno1-vijesti>.

Serijske publikacije

Donatorska konferencija – *Gdje je knjiga, tu je moj dom...* // Preporodov Journal, br.160/161, 2014.

Isaković, I.: Sarina šaputanja // Preporodov Journal, br. 168, 2014.

Ostali izvori

Knjižnična dokumentacija Ogranka Caprag

Knjižnična dokumentacija *Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka*

Zorko, I.: Caprag : Povijest naselja i knjižnice (još nije objavljeno)

Uključivanje pripadnika nacionalnih manjina u društvo na primjeru Središnje knjižnice nacionalne manjine Bošnjaka

Sažetak

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, utvrđeno je da u Republici Hrvatskoj živi 410.568 pripadnika nacionalnih manjina. Prema IFLA-inim i UNESCO-vim smjernicama za razvoj službi i usluga, narodna knjižnica je organizacija koja osigurava pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću niza izvora i službi te je na raspolaganju svim članovima zajednice bez obzira na rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.⁴⁰ Godine 2012. u Ogranku Caprag Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak osnovana je Središnja knjižnica nacionalne manjine Bošnjaka jer se u tom dijelu grada nalazi najveća populacija bošnjačkog stanovništva. U uvodnom dijelu rada objašnjeni su termini multikulturalizam i interkulturalnost. Nadalje dolazi pregled smjernica i manifesta kojima se opisuje način poslovanja multikulturalne knjižnice, kao i knjižnice općenito, načini zadovoljavanja potreba korisnika, izgradnja zbirke, osoblje, marketing i slično. Slijedi kratak pregled trenutnog stanja u Hrvatskoj, što se tiče središnjih knjižnica nacionalnih manjina. Završni dio rada odnosi se na Središnju knjižnicu nacionalne manjine Bošnjaka od njezina osnutka do danas kroz pregled raznih projekata i manifestacija, kao i način nabave i obrade građe.

Ključne riječi: narodna knjižnica, nacionalna manjina, Bošnjaci, multikulturalizam, nacionalni identitet

Inclusion of national minority members into society on the example of the Central library for the national minority of Bosniaks

Summary

According to the population census made in 2001, there are 410,568 people belonging to national minorities living in the Republic of Croatia. Public library is, according to IFLA and UNESCO public library service guidelines, an organization which provides access to

---

⁴⁰ Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 1.

knowledge, information and works of imagination through a range of resources and is equally available to all members of the community regardless of race, nationality, age, gender, religion, language, disability, economic and employment status and education. Central library for the national minority of Bosniaks was established in 2012 as a part of the Caprag branch of the Public library Vlado Gotovac Sisak, because the largest population of the Bosniak is located in that part of the city. The introductory defines the terms multiculturalism and interculturalism. Then there is a review of guidelines and manifestos which describe the way a multicultural library should conduct their work, as the work of the libraries in general, the ways of satisfying the user's needs, collection management, staff, marketing and the like. Then there is a review of the current situation in Croatia, regarding central libraries of national minorities. The final part is related to the Central library for the national minority of Bosniaks from its establishment until present day with the review of various projects and manifestations, as the collection management policy and its processing.

Key words: public library, national minority, Bosniaks, Multiculturalism, national identity